

A nemlétből a létezésbe lendülni és viszont, felfejthetetlen és kimeríthetetlen misztérium. Kun Árpád *Szülsz* című verseskötetének mégis ez a két tartópíllére: a születés és a halál. Teret kapnak, megtestesülnek olyan párbeszéddek,

melyek előre és visszafelé is hatnak a családfában.

A *Szülsz* olyan archaikus, genealógiaszerű ciklikus rendszer, mely az otthontól indul, és a konyhába érkezik, - „Tízezer mozdulattal nevelem a gyerekeinket, ve-

46 Csepcsányi Éva

ÚJRASZÜLT CSALÁDFA

Kun Árpád: *Szülsz*

zetem a háztartást. Egy mozdulattal poharat török, egy másikkal porszívó után nyúlok”; „Ha utolsó búvóhelyét kiderítem, és megtalálom végre a Legkisebb Istent egy molett nyári vargánya alatt, vallást alapítok. Szertartásait a konyhában tartom húsz literes fazékkal a hátam mögött” - a két pont között pedig felsorakoztat egy családfát annak minden terhelttségével, traumájával, rendezetlen viszonyrendszerével, a jövőbe és a múltba üzenő magzatokkal, távoli, északi vidékekekkel, a születés és a halál mindennemű megjelenésével, megnyilatkozási formáival a lét köldökén.

Borzongatóan bátor a szóhasználata, szókincse. Mer végletesen nyíltan és valóságosan fogalmazni, nem fél a magtól, a sebtől, a „jaj, most mi lesz” érzéstől – vagy épp igen – és ezért ilyen merész. A hosszú hallgatás után kimondott szónak súlya van. Ezt a bölcsességet mindig is tudták a szerzetesek, a remeték, az aszkéták, ezért volt olyan nagy jelentősége egy-egy mondatuknak is. A *Szülsz* című kötet nyolc év hallgatás után látott napvilágot. Ennek a hosszú csendnek minden szilánkja, küzdelme, békéje, meditációja, nyugtalansága és számvetése benne van a közel hatvan költeményt tartalmazó kötetben.

Szüleivel, nagyszüleivel beszél meg olyan mély, fájó-sajgó témákat, melyek kimondásához mérhetetlenül nagy erő, sok idő és kegyelem kell, viszont gyógyító erejűek. A versek többsége az apáról és az anyáról szól, már helyrehozhatatlan, feloldhatatlan életproblémákat görgetve maga előtt: „Tulajdon fiam nem volt tulajdonom?”; „Megkaptál, hogy fölnevelj és eleresz.”; „Kitől? Az árvaháztól?”; „Mondhatjuk így.”; „Megmutassam, hogy honnét bújtál elő?”; „Nem érdekelnek a mocskos részletek.”; „Tolókocsis beteg vagyok miattad.”; „Folyton újra megversz a derékszíjjal, és csatjától a karórám széttörök?”; „Már nem ütlek, látod, beszélgetünk, apa az apával.”

Gyermekeivel is végigküzdi, „megszüli” ezeket, a párbeszédeket. A dialógusok fiktitívek, olyan beszélgetések, melyekre vagy nem került sor, vagy bizonyos lelki gátak, sérelmek, szemérmesség miatt nem azt mondták

el egymásnak a felek, amit igazán kellett volna. Nem is lehet egy beszélgetésbe annyi mindent belesűríteni, ahogy azt Kun Árpád tette a verseiben: ilyen önfeltáróan őszinte, szemérmetlenül csupasz nagyon ritkán tud lenni az ember. Elsősorban tehát „in vitro” a költő lelkében zajlanak le ezek a perdöntő párbeszéddek, sokszor a kisbabakori, kisgyerekkori önma- 47 gával, vagy a vele várandós édesanyjával.

A kötet első ciklusában, a *Csikorgó porban* egyszerre fiú, férj, apa, unoka és egy vacogó, időnként létezni se akaró kis magzat a lírai én, és ezen arcmaszkok sora egy arccá olvad össze: Kun Árpád belső arcélvévé. Ezek a versek ugyanis elfejtettek virágnyelven szólni, rejtőzködni, takarni és óvni. Mélylélek-tani lényegmondással, Jungot meghazudtoló pontossággal és szakértelemmel mondják ki az alig kimondhatót: félelmeket, traumákat, hiányokat, soha be nem tölthető űröket, kapott és kiosztott elvárásokat. Egyszerre vesz föl minden terhet, rogyásig, gerinc-roppanásig, hogy aztán egy utolsó, nagy felszabadító erővel dobja el ezeket.

A másik két ciklushoz, az *Esetlen hegyekhez* és a *Boldog Északhoz* képest az első ciklus a legterjedelmesebb, témájában is a legsúlyosabb, így a kötet zárata, a csupán egy verset tartalmazó *Én konyhám* már a harcok utáni nyugalmat és derűt tükrözheti, egyfajta sabbatot a lírai én mikrovilágának küzdelmes megszülése, újrászülése után. Borzongató bátorsággal markol a léttraumák közepébe, nem csak a *Csikorgó porban*, hanem a csupán nyolc verset tartalmazó *Esetlen hegyek* ciklusban is, ahol egy-egy lírai mesében ír a szorongásról, születésről, halálról, az élőhálott létállapotról és az „setlen hegyekké” váló felmenőkről.

A Boldog Északban így már tud a jelenről, a család belső életéről, az északi emberek különös, lassú, zárt világáról írni. Több versben visszatérő motívum az autózás, az autóút, az alagutak, és egy megrázó, de szerencsés kimenetelű autóbaleset. Számvetés egyúttal a Boldog Észak. Míg a kötet első felében a felmenőkkel, szülőkkel, a gyermekekkel, a traumákkal, életsebekkel vetett számot, addig itt az élete deléhez ért férfiként tekint vissza az eddigiekre, néz körül fürkésző szemmel mindarra, ami jelenleg körbeveszi, és a jövő felé is nyit utakat.

Virtuóz módon bánik az asszociációkkal, hasonlatokkal, szürreális át-tünései, áthallásai nagyon érzékletesen írnak le, ugyanakkor tágítanak ki univerzális méretűvé egy-egy eseményt, cselekvést, történést. Megrázóan erős hatást tud kifejteni, egész világokat belesűríteni néhány találó szóösszetételben: „A húsleveles a tengerünk. Algaként csapkod mélyén a cértanetted, ártalmatlan szörnyecskéket pofoz meg, akik ropogósak és jóízűek.”; „Aztán anyám évekre elkóborolt, a házi tejfölt apámmal doromboltuk körül, fiatal és öreg kandúrok.”; „Mert bölcs tojásokat tojtak dunyhámra, s kotlós-ként tolláskodtak ágyamon az angyalok”.

Kun Árpád *Szűlsz* című kötete megkerülhetetlen olvasmány lehet mindazok számára, akik már megbékéltek az életükkel, a családjukkal, a múltjukkal, vagy azon az úton szeretnének haladni. Ebben a kötetben a költő fölveszi az élet terhét, a súlyt, mely az évtizedek alatt rakódik egy emberre, és azt mondja a terhekre, a felmenőkre, a leszármazottakra, a testvérekre, a társára, hazájára és arra az országra, amelyben él, majd végső soron önmagára: élsz, elfogadlak, jó a léted, ha nem is mindig könnyű és egyszerű, mégis jó, és ennek az életbölcességnek az alján ott vannak a kötet nyitóversének, a *Tízezer* sorai: „Minden mozdulattal enyém az örökélet. Meghalni igen, elmúlni nem.”

